

รายงานการวิจัยเรื่อง

บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

โดย

ผศ.ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กันยายน 2554

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีงบประมาณ 2553

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรในการส่งเสริมการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมจากผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มคือ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตชั้นปีที่ 1-5 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 303 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และ 2) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ได้แก่ บุคลากรภายในและชุมชนภายนอกคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองรายการคู่ (Dual Response) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติบรรยาย การวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทในการส่งเสริมการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรภาพรวม ในสภาพที่คณะศึกษาศาสตร์เป็นอยู่ (What is) ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .62) และสภาพที่คณะศึกษาศาสตร์ควรจะเป็น (What should be) ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .46)

เมื่อวิเคราะห์เมทริกซ์ (Matrix Analysis) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็น พบว่า บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งเสริมการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมในภาพรวมอยู่ในส่วนที่ 3 คือ ผลงานไม่ดี ต้องปรับปรุง นอกจากนี้ยังพบว่าด้านการส่งเสริมและสนับสนุน และด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม ก็อยู่ในส่วนที่กล่าวได้ว่าผลงานไม่ดีต้องปรับปรุง แต่ก็พบว่าด้านนโยบายและด้านการสร้างมาตรฐานอยู่ในส่วนที่ 2 คือ ผลงานประสบความสำเร็จดี

2. แนวทางของคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งเสริมการทำงานบำรุงศิลปวัฒนธรรมนั้นสรุปผลได้ว่า

2.1 ด้านนโยบาย ควรมีการกำหนดกลยุทธ์ที่ชัดเจนในรูปของแผนระยะสั้น ระยะยาว และมีระบบการติดตามการรายงานผลการปฏิบัติเพื่อที่จะสามารถนำผลการประเมินนั้นมาปรับปรุง ควรมีกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติหรือที่เผยแพร่ออกสู่ชุมชนมากขึ้น ควรเพิ่มงบประมาณให้กับโครงการด้านศิลปวัฒนธรรมให้มากยิ่งขึ้น และควรมีการกำหนดหน่วยงานเฉพาะเพื่อให้สามารถปฏิบัติได้คล่องตัวมากขึ้น

2.2 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ควรมีการสนับสนุนด้านการวิจัยเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมร่วมกับชุมชน ควรมีการกำหนดบุคลากรที่รับผิดชอบภารกิจด้านศิลปวัฒนธรรมของคณะวิชาให้ชัดเจน ตลอดจนมีกระบวนการในการสร้างความตระหนักให้บุคลากรของคณะวิชาเห็นถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรม

2.3 ด้านการสร้างมาตรฐาน ควรมีการวิจัยโดยใช้แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของภูมิภาคตะวันตก แล้วกำหนดเป็นกิจกรรม หลักสูตร และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ นอกจากนี้จะต้องมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมให้กระจายและทั่วถึง

2.4 ด้านการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ควรมีการเผยแพร่ในสื่อรอบด้าน และเข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานอื่นๆ จัดให้มากยิ่งขึ้น หรือสร้างกิจกรรมหลักของคณะให้เป็นที่ยอมรับของสังคมรอบข้าง

Abstract

The purposes of this research were 1) to study a role of Faculty of Education, Silpakorn University in promoting and enhancing art and culture from the stakeholders of Faculty of Education, Silpakorn University and 2) to study the ways to promote and enhance art and culture from the stakeholders of Faculty of Education, Silpakorn University.

The informants consisted of two groups which were 1) the group who filled in a questionnaire, including 303 first to the fifth year students in bachelor's degree, Faculty of Education, Silpakorn University, Semester 2, Academic Year 2010 gathered by using Stratified Random Sampling and 2) the group who were interviewed, including 12 people from the personnel in the faculty and the community around the faculty. The research instruments used were a Dual Response questionnaire and an interview form of Structure Interview. The statistical analysis employed were statistical description, Matrix Analysis and Content Analysis.

The results of study were as follow:

1. The opinions of the students in bachelor's degree of Faculty of Education toward the state of what the faculty is in the role of Faculty of Education, Silpakorn University in promoting and enhancing art and culture were overall at a moderate level (Mean 3.49, Standard Deviation .62) and the opinions toward the state of what the faculty should be were at the highest level (Mean 4.53, Standard Deviation .46).

By using Matrix Analysis in the state of what the faculty is and what it should be, the role of Faculty of Education, Silpakorn University in promoting and enhancing art and culture was overall in the third rank which is improvement needed. The aspect of promoting and contributing and the aspect of disseminating culture were also in the level of improvement; however, the aspect of policy and standardization was in the second rank which is defined as a successful result.

2. The ways of Faculty of Education, Silpakorn University to promote and enhance art and culture were concluded as follow:

2.1 The Aspect of Policy: there should be the obvious strategies of a short plan, a long plan and a follow up system to report the proceedings used for improvement. In addition, there should be more activities of performing or disseminating to the community, more budget for the projects of art and culture, and the specific division of the faculty to proceed more proficiently.

2.2 The Aspect of Promoting and Contributing: there should be enhancing the researches in art and culture, identifying obviously the particular personnel of the faculty who are responsible for the workload of art and culture, and finding the methods to make personnel of the faculty be aware of the importance of art and culture.

2.3 The Aspect of Standardization: there should be the researches by using the cultural heritage of the western provinces to construct activities, curriculums, and learning areas. Moreover, there must be the public relations to advertise the activities of art and culture thoroughly.

2.4 The Aspect of Disseminating Art and Culture: there should be disseminating art and culture in all media, attending the activities of other organizations, or setting up the faculty's dominant activities which become acceptable to the community.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่องบทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีโดยได้รับความร่วมมือจากบุคคลดังต่อไปนี้

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญซึ่งประกอบด้วย ผศ.ดร.บุษบา บัวสมบุรณ์ ผศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา และ ผศ.ดร.ธีรศักดิ์ อุ่่นอารมย์เลิศ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ อาจารย์ เจ้าหน้าที่ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลจากภายนอกมหาวิทยาลัยทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ขอขอบคุณคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรที่มอบทุนเพื่อสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ อ.ดร.เชมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม ที่กรุณาให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย อีกทั้งช่วยจัดเตรียมข้อมูลสำหรับการวิจัยนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
กรอบแนวคิดการวิจัย	2
คำถามการวิจัย	2
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่ได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	5
ตอนที่ 2 บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม	12
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	16
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	16
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	17
การเก็บรวบรวมข้อมูล	19
การวิเคราะห์ข้อมูล	19
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	21
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล	21
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์	22
ตอนที่ 3 แนวทางในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์	32
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	34
สรุปผลการวิจัย	34
อภิปรายผลการวิจัย	35
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	37
รายการอ้างอิง	38
ภาคผนวก	41
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	42
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์	43
ภาคผนวก ค เครื่องมือในการวิจัย	44
ประวัติผู้วิจัย	50

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ให้ข้อมูล	21
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์ด้านนโยบาย	23
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน	25
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์ด้านการสร้างมาตรฐาน	27
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์ด้านการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม	29
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของคณะศึกษาศาสตร์ในภาพรวม	31

สารบัญญภาพ

ภาพ	หน้า
3.1 เมทริกซ์ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพที่ควรจะเป็นและสภาพที่เกิดขึ้นจริง	19
4.1 ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมด้านนโยบาย	24
4.2 ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมด้านการส่งเสริมและสนับสนุน	26
4.3 ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมด้านการสร้างมาตรฐาน	28
4.4 ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมด้านการเผยแพร่วัฒนธรรม	30
4.5 ผลการวิเคราะห์เมทริกซ์บทบาทของคณะศึกษาศาสตร์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรม	31